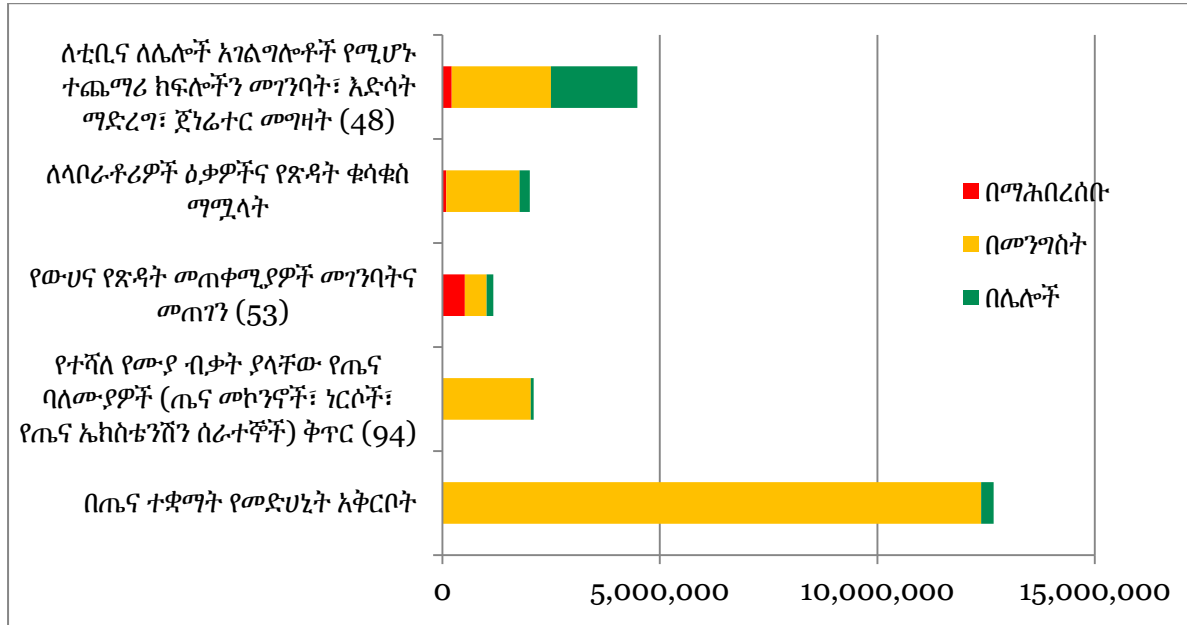

ኢሳፕ2 – በጤናው ዘርፍ የተገኙ ውጤቶች፣ ግኝቶችና የተወሰዱ የጋራ እርምጃዎች

የኢትዮጵያ ማህበራዊ ተጠያቂነት ፕሮግራም2 በኢትዮጵያ ሁሉም ክልሎች በሚገኙ 103 ወረዳዎች ውስጥ በጤናው ዘርፍ ከተሰማሩ 40 የማህበራዊ ተጠያቂነት ፈጻሚ አጋር ተቋማት ጋር ሰርቷል። ይህ ጠቅላላ ያለ ማብራሪያ በዚህ ዘርፍ የነበሩ ችግሮችን በመፍታት ሂደት የተገኙ አበይት ውጤቶችንና ሥራ ላይ የዋለውን አቅም፣ የዘርፉ አፈጻጸም ላይ የተስተዋሉ ግኝቶች፣ እንዲሁም በማህበረሰቡ፣ በአገልግሎት ሰጪዎችና በየአካባቢው ባሉ የመንግስት አካላት የተደረጉ ጥረቶችን ያሳያል።

በአገልግሎት አሰጣጡ ላይ የታዩ መሻሻሎችና ሥራ ላይ የዋለው ኃብት

የተመላላሽ ታካሚና በጤና ተቋም የሚወልዱ እናቶች ቁጥር መጨመር

በኢሳፕ2 ከተካተቱ 204 የጤና ተቋማት ውስጥ ለናሙና ከተወሰዱ 22 ተቋማት የተሰበሰበ መረጃ እንደሚያሳየው፡-

የተመላላሽ ታካሚዎች ቁጥር ጨምሯል፡- በየካቲት 2005 ዓ.ም የነበረው የተመላላሽ ታካሚዎች ቁጥር 8601 ሲሆን በመጋቢት 2007 ዓ.ም 14 499 ደርሷል። ይህ በተመላላሽ ህክምና ላይ ከ2 ዓመት በጥቂቱ በበለጠ ጊዜ ውስጥ ብቻ የታየ የ68.6 በመቶ እድገት ነው። በዚህ ረገድ በጤናው ዘርፍ ላይ ከሚደረገው ያላሰለሰ ጥረት የተነሳ በኢትዮጵያ ውስጥ የተመላላሽ ታካሚዎች ቁጥር ተከታታይ እድገት ሲያሳይ ቆይቷል። ማህበራዊ ተጠያቂነት እየተንቀሳቀሰ ባለባቸው የጤና ተቋማት ውስጥ በተመላላሽ ህክምና ላይ የታየው እድገት ከአጠቃላይ የአገሪቱ አማካይ ውጤት በጥቂቱ ብልጫ ያሳል።¹

ማህበራዊ ተጠያቂነት በተተገበረባቸው የጤና ተቋማት ሁሉ **በጤና ተቋም የሚወልዱ እናቶች ቁጥር ጨምሯል፡-** በጤና ተቋም የሚወልዱ እናቶች ቁጥር መጠነኛ እድገት ባሳዩበት እንደ ጉለሌ ወረዳ 6 ባሉ የጤና ተቋማት ውስጥ እንኳ በየካቲት 2005 የተመዘገቡት 15 ወሊዶች ሲሆኑ በመጋቢት 2007 31 ወሊዶች ተመዝግበዋል፤ ይህም የወሊድ ቁጥሩ በአጥፍ መጨመሩን ይመሰክራል። በአምቦና በሊብን ጭቆላ በየካቲት 2005 የነበረው 2 ወሊድ በመጋቢት 2007 በአምቦ ወደ 44 እና በሊብን ጭቆላ ወደ 62 ወሊዶች አድገዋል። ሌሎች በርካታ የጤና ተቋማት ወሊዳቸው በ5 እና 6 እጥፍ እድገት አሳይቷል። ማህበራዊ ተጠያቂነት በሚተገበርባቸው የጤና ተቋማት የአልጋ ቁጥሮችን በመጨመር፣ የጤና ባለሙያዎችን ቁጥር በመጨመር፣ መድኃኒት አቅርቦት በማሻሻል፣ የኤሌክትሪክ ኃይላቸውን በማስተካከል፣ ተቋሙን ለተጨማሪ የአገልግሎት ሰዓት ለተጠቃሚዎች ክፍት በማድረግ፣ ደንበኞቻቸውን በአግባቡ በማስተናገድ፣ የሥራ ሰዓታቸውን በመጨመርና አንዳንድ ጊዜም ወደ ተቋሙ የሚደርሱ መንገዶችን በመሰራት አቅማቸውን አጎልብተው ሕብረተሰቡ አገልግሎቱን የበለጠ እንዲጠቀም አድርጓል።

¹ የጤና ጥበቃ ሚኒስቴር ዓመታዊ የጤና አገልግሎት ተጠቃሚዎች መረጃ እንደሚያሳየው በ2006 ዓ.ም የነበረው የተመላላሽ ታካሚዎች ቁጥር 30 927 623 ሲሆን በአንድ ሰው ሲሰላ 0.35 ይሆናል። ይህም በቀዳሚው ዓመት ከነበረው 28 932 439 ተመላላሽ ታካሚ በአንድ ሰው ሲሰላ 0.34 እንዲሁም በ2004 ዓ.ም ከነበረው 0.29 የተመላላሽ ታካሚ የአንድ ሰው ድርሻ ብልጫ አሳይቷል።

የጤና ችግሮችን ለመቅረፍ የተወሰዱ የጋራ እርምጃዎች

የማህበረሰብ አባላት፣ አገልግሎት ሰጪዎችና በየአካባቢው ያሉ የመንግስት አካላት፤ በጤናው ዘርፍ ላጋጠሟቸው ችግሮች መፍትሄ ለመስጠት በሚከተሉትን የጋራ የድርጊት ተግባራት ላይ ተስማምተው፤ በጋራ ተግባራት መካከል፡-

1. ጤና ጣቢያዎች ተጨማሪ ሠራተኞችን ቀጥረዋል፤ የአልጋ ቁጥር ጨምረዋል፤ የላቦራቶሪ አገልግሎቶቻቸውን አሻሽለዋል፡፡ ይህም የሆነበት ምክንያት የማህበረሰብ አባላት በጤናው ዘርፍ መንግስት ያስቀመጣቸውን የአገልግሎት አሰጣጥ ደረጃዎች በማወቃቸው እነዚህ ደረጃዎች ላይ ለመድረስ በጤናው ዘርፍ ከተሰማሩ አገልግሎት ሰጪዎች ጋር በጋራ በመንቀሳቀሳቸው ነው፡፡
2. በሰራተኞች ዘንድ የሚታየው የባሕርይ ለውጥ ጤና ተቋማቱ ለሁሉም ሰው በተለይ ለችግር ተጋላጭ ለሆኑ ወገኖች ይሄዱበት ዘንድ የሚጋብዝ ሥፍራ እንዲሆን አድርጎታል፡፡
3. በማህበራዊ ተጠያቂነት አማካኝነት መተማመን ጎልብቷል፡- አሁን ህመማን ወደ ጤና ተቋም ሄደው ተገቢውን ሕክምና እንደሚያገኙ እርግጠኞች ሆነዋል፡፡ የጤና ባለሙያዎችም የሕክምና መሳሪያዎችና አካባቢው በመሻሻሉ ታማሚዎቻቸውን በአግባቡ ማከም እንደሚችሉ እርግጠኞች ናቸው፡፡
4. በየጤና ተቋማቱ የሚከሰቱ እንደ ኤሌክትሪክ መቋረጥ፤ የውሀ አቅርቦትና የመድረሻ መንገድ አለመኖርን የመሳሰሉ በሁሉም ዘርፎች የሚታዩ ችግሮችን ህብረተሰቡ፣ የየወረዳው ጽ/ቤቶች አንድ ላይ በመሆን ፈትተዋቸዋል፡፡
5. የአካል ጉዳት ያለባቸው፤ አዛውንቶች፣ ኤች አይ ቪ ቫይረስ በደማቸው ውስጥ የሚገኝባቸው ሰዎች፤ ወላጅ ያጡ ልጆችና ሌሎች ወገኖች በአንድም በሌላም ምክንያት መገለል እንደሚደርስባቸውና ከሌሎች ይልቅ ለችግር ተጋላጭ እንደሚሆኑ፤ ለእነዚህ ሰዎች መሰረታዊ አገልግሎቶች ተደራሽ ሊሆኑ እንደሚገባ ማህበረሰቡ ደርሶበታል፡፡
6. ዝቅተኛ ዋጋ ያላቸው መድኃኒቶች የሚገዙበት ሥርዐት ጤና ተቋማትን ለመድኃኒት እጥረት እንደሚዳርግ በማህበራዊ ተጠያቂነት አማካኝነት የተደረሰበት እውነታ ነው፡፡ በብዙ በየአካባቢው ያሉ የመንግስት አካላት ይህ ለችግሩ መንስኤ መሆኑን አያውቁም ምክንያቶች ነበር፡፡ ማህበራዊ ተጠያቂነት በተተገበረባቸው ሥፍራዎች የጤና ተቋማት አገልግሎታቸውን የሚያዳርሱበት ከባቢ በትክክል በመተመኑ በጀት ጨምሯል፤ የጤና አጠባበቅ ፋይናንስ አጠቃቀም ይበልጥ ውጤታማ በመሆኑ የመድኃኒት እጥረት ታሪክ ሆኗል፡፡
7. ለመንግስት አንባቢዎች አገልግሎት ክፍያ መጠየቅን የመሳሰሉ ብልሹ አሰራሮች እንዲጋለጡ ማህበራዊ ተጠያቂነት በር ከፍቷል፡፡ ህመማን የሚገባቸውን የ24 ሰዓት ነጻ የአምቡላንስ አገልግሎት ተጠቃሚ መሆን እንዲችሉ ወረዳዎች እንደዚህ አይነት ጉዳዮችን ተከታትለው እርምጃ ወስደዋል፡፡
8. ማህበራዊ ተጠያቂነት ከህክምና ተቋማት የሚወጡ ቆሻሻዎች ጉዳት በማያስከትሉ መልኩ አወጋገድ ትኩረት እንዲያገኝ አድርጓል፡፡ የቆሻሻ አወጋገዱ የተቀመጡትን መስፈርቶች ያሟላና በጤና ሰራተኞች፣ በህመማንና በህብረተሰቡ ላይ የብክለት አደጋ በማያስከትል መልኩ እንዲሆን ተደርጓል፡፡
9. ማህበራዊ ተጠያቂነት በሶማሌ፣ በጋምቤላና በቤኒሻንጉል ጉምዝ ክልሎች ርቀው በሚገኙ አካባቢዎች የጤና አገልግሎት አሰጣጡ እንዲሻሻል እገዛ አድርጓል፡፡

በየአካባቢው ከታዩ ልዩ ተሞክሮዎች መካከል

የሲዲ ፎር መለኪያ ማሸን በሆስፒታሎች ውስጥ ብቻ በመገኘቱ ምክንያት ኤች አይ ቪ ቫይረስ በደማቸው ውስጥ የሚገኝ የአዴት ከተማ ነዋሪዎች እጅግ አስፈላጊ የሆነውን ወርሀዊ የጤና ምርመራ ለማድረግ በየወሩ 1 ሰዓት ተኩል ለመጓዝ ይገደዱ ነበር፡፡ የማህበራዊ ተጠያቂነት የትግበራ ሂደት በፈጠረው እድል የክልሉ የጤና ኃላፊዎች በዚያ አካባቢ ቫይረሱ በደማቸው ውስጥ የሚገኝ ከ600 የሚበልጡ ሰዎች መኖራቸውን ደረሱበት፡፡ ይህን ከግምት በማስገባት የክልሉ የጤና ቦርድ ቫይረሱ በደማቸው የሚገኝ የአዴት ከተማና አካባቢው ነዋሪዎች በአዴት ጤና ጣቢያ ውስጥ የተሟላ የጤና አገልግሎት እንዲያገኙ ወሰነ፡፡ ከዚያን ጊዜ ጀምሮ ሆስፒታል ፍለጋ ወደ ባህር ዳር መጓዝ ቀረ፡፡

